

נקודת אור בפרשה - לנצל את החיים - פרשת מקץ

נאמר בפסוק: "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים". פסוק זה נאמר לאחר שפטר יוסף הצדיק לפרעה את חלומו, הוא מציע לו לקחת איש נבון וחכם שיהיה אחראי על איסוף האוכל שיהיה בשנות השבע.

שאל ר' אלהיו לאפיאן זצ"ל: בשביל מה אמר יוסף לפרעה שצריך "איש נבון וחכם", וכי בשביל לאגור מזון ולאחסן אותו צריך להיות חכם, בשביל כך צריך אדם מסודר ואחראי ואפילו שאינו חכם גדול?

ותירץ: כשמדובר באגירת מזון רגילה צריך אדם מסודר ואחראי, אבל לא כך הוא הדבר כשמדובר באגירת מזון בשנות שבע. **ומדוע?** דבר ידוע הוא שבשעת שבע - ובמיוחד בשעת שבע גדול כפי שהיה במצרים - ישנו זלזול וחוסר הערכה כלפי האוכל. מכיון שידעים שיש מזון בשפע וממילא אף אחד לא חוסך בכלום. **ולעומת זאת,** בשנת בצורת או בכל מצב אחר של חוסר אוכל, אז קופצים על כל גרגיר חיטה. במצב כזה כל שארית מזון נחשבת למעדן מלכים.

כאשר באים לאגור מזון בשבע שנות שבע, עבור תקופה מאוחרת יותר של שבע שנות רעב, צריך לפתח תחושה של שנות רעבון בזמן של שנות שפע, מכיון שרק מתוך תחושה כזו יוכלו לצבור מזון כראוי. לפיתוחה של תחושה כזו באמת לא מספיק אדם מסודר ואחראי, לשם כך זקוקים לאדם נבון וחכם, **ומסיבה זו** יעץ יוסף לפרעה לחפש אדם חכם ולא אחראי.

כלפי מה אמורים הדברים? - מובא בגמרא (תמיד לב.): "איזהו חכם? הרואה את הנולד!" **כלומר,** החכם לא רק יודע את הנולד, אלא הוא כבר רואה אותו עכשיו לנגד עיניו. הוא מסוגל להתייחס אל הנולד כאילו הוא כבר נמצא כאן.

בעולם הזה אנו נמצאים בשנות שבע; יש לנו אין ספור הזדמנויות לאגור מצוות וזכויות לעולם הבא. ומאידך, הזמן של חיי העולם הבא נחשב בעבורנו "שנות רעב", שהרי שם כבר אין אפשרות לאגור מצוות ומעשים טובים. **ולכן** על האדם להיות "איש נבון וחכם", לדעת להרגיש את שנות הרעב כאן בשנות השבע, שכן רק בדרך זו יוכל הוא להתעורר ולנצל את החיים בעולם הזה לאגירת "אוכל" לעולם הבא.

לפי זה גם נבין את הפסוק במשלי (ו, ו): "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם". שלמה המלך ע"ה מבקש ללמד לאדם העצל את מידת הזריזות מהנמלה. **ואם כן,** מדוע כתב "ראה דרכיה וחכם", היה צריך לכתוב "ראה דרכיה ותהיה זריז", כי הרי זה מה שרוצים שילמד העצל מהנמלה, את מידת הזריזות?

ביאר ר' אליהו לאפיאן זצ"ל: לא לחינם אמר שלמה המלך ע"ה את המילים: "ראה דרכיה וחכם", מכיון שהעצלות נובעת מטיפשות, ולכן בכדי להיות זריז צריך קודם כל להיות "חכם". כי מי שלא יודע לנצל את החיים שלו, את שנות השבע שלו בעולם הזה, כנראה שאי אפשר לקרוא לו "חכם"...

על הגאון מוילנא זי"ע מספרים, שלפני מותו ראוהו כשהוא בוכה. התפלאו הסובבים: על מה יש לגאון זה לבכות, הרי כל חייו מוקדשים היו אך ורק לתורה ולמצוות?! אז נטל הגאון את ציציותיו בידיו ואמר: "מצוה קלה ופשוטה כלבישת ציצית, שאפשר לקיים אותה בעולם הזה בפרוטות בודדות ובאמצעותה ליכות למעלות נשגבות, שם בעולם הבא לא יהיה ביכולתי לקיים אותה גם בעד אלפי דינרים, ואיך לא אבכה..."! **הגאון מוילנא ידע לנצל עד תום את שנות השבע של העולם הזה,** וכשהוא הרגיש שהוא הולך להיפרד מהעולם הזה, "משנות השבע", שוב לא היה לו אלא לבכות!

יעזרנו ה' שנזכה להיות "איש נבון וחכם", לנצל את הזמן ואת החיים כמו שצריך ולהגיע לעולם הבא "עשירים" בתורה, במצוות ובמעשים טובים, אמן!